

GÖMÖR-KIS-HONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi, megyei és községi érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompa Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

GÁL ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona
Vármegyei körjegyzőknek, tanítóknak és községi elő-
járóságoknak egész évre 8 korona.
Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor térfogata . . . 20 fillér.
Nyilttér sora 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Lélekválságos

időket élünk — mondotta a kassai luteránus templom komoly hangulatában *Kubinyi Géza* főispán egy indítványával kapcsolatban s ez a markáns kifejezés sokaknak sokáig muzsikált az emlékében.

Olyan ember találhat csak ilyen erőteljes kifejezésre, aki az élet, a viharzó és vértpezarló élet kegyetlen lázban lüktető ütérén tartja a kezét s aki fiatalos lélekkel érzi az idők nagy fiatalságát, a megújulás és újraszületés előtti nagy vajadás előszelét.

Lélekválságos ma a levegő s az élet, az események és történések lelkeket hoznak a válságok örökmély szirtjére, a honnan sem kilátás nincs, s a hol a remény csak messzire csillogó ékszer lehet.

Minden lélek érzi a nagy válság közeledtét, amely mindenki számára eljön, hogy az igazság örökéletű termőtölgdjévé tegye ezt a lövészárkokkal teliasott és emberi hullákkal megboronált földet.

Minden lélek szorongva várja az órája ütését s mindegyik zokogva reszket, ha gyászban látja a másikat, mert nem tudhatja, mit hoz a jövő s nem kell-e neki is holnap gyászba temetni szomorú fejét.

S a napok egyre válságosabbak, a lelkek egyre kinzottabbak lesznek, olyan az élet, mint egy kegyetlen, erős prés, amely minden emberi fájdalmat és minden szomorúság könnyét napfényre akar szorítani.

Ma még csak a lábunk és karunk dolgozik s csak ezzel a kettővel feszítjük a húrt, a melynek elpattanása nyomán zúduló áradat aratna végig a rónáinkon, holnap talán az erős fejünk öklelésével s a vicorító fogunkkal kell kelet felé fordulnunk, hogy „tigrisei” lehessünk ennek, az állati ösztönöket ébresztő világ-háborúnak.

Lélekválságos szomorú napok reggelei virradnak reánk, napjai megdolgoztatják az izmainkat, éjszakai ószesre meszelik a gondokkal telihalmozott fejünket s bizakodó szívvel várunk, hiszünk és sokkal erősebbek vagyunk, mintsem hogy ne reméljünk!

A válságos idők keletjén lesz még napébredés — a megkinzott lelkekben lesz majd boldogság, himnusz és megkaczagása mindennek, ami csunya és szomorú az életben!

Gömörvármegye közegészségügyi viszonyai a háboru alatt

Két év előtt, a háboru kezdésén, amikor még mindenki azt remélte, hogy néhány hónap leforgása alatt véget kell érnie ennek a világfelfordulásnak, általános volt a vélemény, hogy a közegészségügyi viszonyok rohamos rosszabbodása is nem jelentéktelen tényezőként fog szerepelni a békés idők gyors visszatérítésében. A közfelfogásban akkor még a háboru szerves tartozékaként szerepeltek a nagyobb mérveket öltő járványok, a melyek a polgári lakosság sorából is sok áldozatot követelnek.

Ámbár ez a felfogás a megelőző háboruk tapasztalataiból ítélve, nem volt alaptalan, most, a világháboru második évének végén konstatható, hogy a járványok rémének ezuttal sikerült teljesen gátat vetni. Nagy része van ebben a sikerben a katonai megfigyelő-állomások felállításának, a melyek egyrészt megakadályozták, hogy a katonaság között szórványosan fellépett fertőző betegségek járvánnyá váljanak, másrészt megóvta a polgári lakosságot attól, hogy az ilyen betegségben szenvedő katonák csapatszállítások vagy szabadságolások alkalmával az ország belsejében hintsék el a járványok csiráit.

Vármegyénkben még a háboru első évében volt leginkább tapasztalható, hogy egyes betegségek járványos terjedelmet öltöttek. — 1914. őszén helyenkint a normálnál nagyobb volt a tífusz esetek száma, majd a kolera és a vérhas megbetegedések elszaporodása tett hatósági intézkedést szükségessé egyes falvakban, amelynek eredményeképpen minden esetben sikerült a járványt még csirájában elfojtani. Legtöbb gondot okozott még a mult év végén fellépett hólyagos himlő, a mely veszedelmes méretű járvánnyá fajult és a melyet csak ez év közepe felé sikerült a legszigorubb intézkedések segítségével elfojtani. Így a hatóság elrendelte a fertőzött községek egész lakosságának az újraoltását és a kóbor-czigányok újraoltását is, a mit a felmerülő nehézségek ellenére szigorú pontossággal hajtottak végre.

Igy volt elérhető, hogy jelenleg vármegyénk területén a legkisebb mérvű járvány sincsen ép úgy, a mint nincsen az egész országban. Ezzel szemben azonban napról napra szaporodik nálunk is a tudóveszesek száma. A rendkívüli drágaság, a nehéz megélhetési viszonyok és a nagy élelmiszerhiány nyujtanak elsősorban tápot e romboló betegség elterjedésének és a mig ezek a körülmények és okok meg nem szűnnek, addig a tudóvesz elleni küzdelem nagyobb eredményeket nem produkálhat.

Hogy a közegészségügyi viszonyok a háboru állapotokhoz képest mégis ennyire kielégítőek, az a szakközégek hozzáértésének és rendkívüli buzgalmának köszönhető. Pedig a hatósági és magánorvosok száma a mi vármegyénkben is erősen megcsappant, itt is észlelhető a polgári orvosok hiánya. A háboru előtt 56 orvos volt a megye területén: ezek közül 16 bevonult, 4 meghalt és 3 nyugdíjba ment, úgy hogy jelenleg csak 33 orvosunk van. A hiányzók

legnagyobb része hatósági orvos: 8 kör és 3 község maradt orvos nélkül, a kiknek helyére 5 szigorló orvost sikerült helyettes körorvosul alkalmazni. A feledi járás egész területén csak egy orvos van.

A hiányzók munkáját az itthonlétőknek kell elvégezniük, pedig teendőik — ettől eltekintve — erősen megsaporodtak. — Itt a mult évben még 8 vöröskereszt kórház állott fenn a vármegye területén, a melyekben az orvosi teendőket szintén polgári orvosok látták el. Különösen a rimaszombati, 500 ágyra berendezett vöröskereszt kórház igényel teljes odaadást és buzgalmat. Jelenleg már csak ez áll fenn, a többi hetet ez év elején beszüntették.

A gyógyszerterek rendes számának fenntartása szintén nagy nehézségekbe ütközött. Öt gyógyszerter vezetője bevonult s helyettesítésükre három gyógyszerternál nem okleveles gyógyszerészt kellett alkalmazni. Egy gyógyszerter zárva van.

Mindezek a nehézségek csak fokozhatják a megelégedést és az elismerést azokkal szemben, akik a megyei közegészségügy kielégítő állapotának hivatott őrei. És hogy a jó közegészségügyi viszonyok dacára is nemcsak alább szállott a népesség normális szaporodása, hanem az utóbbi időben egyenesen apadás állott be, annak nem a halálozási perzent növekedése az oka a polgári lakosság körében, hanem a születési perzent nagymérvű apadása.

Ami tehát a vármegye orvosi karát illeti, az a háboru nehéz napjaiban a köteleességteljesítés büszke tudatával emelheti fel fejét s megnyugvással tekinthet azon eredményekre, melyek a fenti számok és adatok mögött szerénykedve huzódnak meg, de a melyek brilliáns bizonyosságai orvosaink lankadatlan munkásságának s közigazgatási szervezetünk kitünő fejlettségének.

S a midőn a riporter száraz tollával ezt konstataljuk, mint érdekes kuriózumot ideiktatjuk azt a hirt, hogy a rimaszombati állami gyermekmenhely helyettes igazgató főorvosául egy orvosnőt rendelt ki a belügyminiszter s így Gömörmegye a kultura útján egy lépéssel újra előrehaladt s a vármegye orvosainak illusztris karába, mint a modern idők friss szele, úgy illeszkedik bele a női munka értéke, tudása és becsülete.

A száraz riportet végeztével eszünkbe jut egy kicsi jelenet, amely sok vádolást és mély igazságokat rejtegetett s amely a drágaság kérdésével került napfényre:

„Egy pápaszemes ur mondotta, hogy minden megdrágult, csak nekünk kell most is éjszaka 3 koronáért felkelnünk, sőt 8 éven alóli gyermekekhez 1 korona 50 fillérért...”

A nagy idők karrikaturája, hogy ez a panaszkodó hang egy orvosé, akinek ez, igen sok része van abban, hogy a közegészségügyünk kitünő és panasza érdemetlen.

Felhívás Gömör és Kishontvármegye gazdaközönségéhez!

Gömör és Kishontvármegye nagyrabecstült gazdaközönségét ezen uton kérem fel, hogy a vármegye ellátatlan lakosai szükségletének fedezése érdekében a még el nem adott buza, rozs és árpa készleteiket hivatalomhoz bejelenteni szivesek legyenek, hogy én haladéktalan intézkedést tehessek annak megvásárlása és elszállítása iránt.

A vármegyei közélémezés rendje és biztosításának érdeke motiválja ezen kérésem, amelyet hazafiúi szeretettel intézek a gömöri gazdákhoz.

Rimaszombat, 1916. augusztus hó 25. én.

Kubinyi Géza, főispán.

Világháború.

A mult héten némileg nyugalmi időszak állott be a harcztereken, nem mintha nem harcoltak volna mindenütt, hanem a nagy, általános támadásokban szünet következett.

Az orosz harcztéren volt legszembe-tűnőbb az offenzíva ellanygulása. Előbb kevés szünettel folytonos, erőszakolt előtörések jellemezték az itteni hadihelyzetet, a melyek ellen a mi szövetséges seregeink csak a legnagyobb erőfeszítéssel, néha visszavonulással védekezhettek: most pedig egy esetet kivéve, a forszírozott támadások szüneteltek, támadásaikat vissza tudták verni és ritkán fordult elő az az eset is, hogy egy-két árunkba be tudtak nyomulni, onnan is kiverték őket nemsokára.

A Hindenburg fronton keveset próbálkoztak az oroszok, ott is inkább csak a délibb részeken a mocsarak között: a Nobel tó táján és Rudka Csereviszce körül, a hol a Stochod nyugati oldalán akartak az oroszok tovább nyomulni, de

meghiúsultak törekvéseik a vitéz védők ellenállásán.

Leghevesebben támadtak Bródy felől, a hol Böhm Ermolli seregei ellen új heves offenzívát kezdtek a Zlocsov-leMBERGI ut elfoglalására, de ellenállásunk föltartoztatta dühös rohamaikat.

Itt és a mocsarak vidékén még úgy látszik, heves harcok várhatók, mert Kovel és Lemberg volna az orosz offenzíva fő célja.

Elég heves támadásokat kezdtek a Kárpátok előtt álló szövetséges seregeink ellen is. Itteni céljuk világos: ha valahol előretörünk, avval oldalba fenyegetjük Sztaniszlau felé előnyomult seregeiket és azonnal igyekeznek ellentámadással visszanyomni bennünket. De minden mesterkedésük dacára is haladunk egy keveset, amennyit hegyi harcokban lehet. Igaz, hogy visszanyomtak Delatyn felől, visszanyomtak a Tatár szorosnál, visszanyomtak Zabienélis; de a mieink mindig újra meg újra felütik a fejüket; nem bírja őket egészen elnyomni az orosz hatalom. A Ceremosz mellett egyideig szünetelt előnyomulásunk; előnyomultunk a Moldava folyó mellett és fontos hegyi állásokat foglaltunk el kétszer egymásután s egyszermind Zabie mellett visszavertük az oroszok előtöréseit.

Még nem állott helyre az egyensúly az orosz harcztéren, de már látható, hogy helyre fog állani.

A francia-angol harcztéren is volt pár napos szüneti állapot, de ott hamar újra fellángolt az offenzíva. Tiepval, Pozieres és főleg Guillemine tájain voltak rettentő véres csaták, a melyekben sok veszteség érte az angolokat, de előhaladásuk igen csekély, néhány árokra

szoritkozik. A francziák a Somme folyótól délre és a Maas mellett Verdunnél iszonyu véres támadásaik dacára nem bírnak előhaladni. Thiaumont és Fleury összelőtt kövein iszonyu vérpatakok folytak francia és német hősök véréből, de a mit Verdun környezetéből elfoglaltak, meg is tartották a németek.

Már a francia ellenzék vezérei türelmetlenül kéri a kormányt; hol láthatók a szeptember közepére ígért győzelem jelei?

Együttal arról is hallani, hogy a francia seregek szeretnének három hónapi pihenőt tartani, ha az angolok, oroszok, olaszok tudnák őket helyettesíteni.

Az olasz harcztéren is szünet állott be, csak a tengerpartról jelentenek tüzérségi harcokat és repülőök fokozott tevékenységéről jönnek hírek.

Érdekes azonban, hogy a balkáni frontokon heves harcok törtek ki s a német-bolgár sereg sikeres offenzívába fogott. Előbb a szerbeket verték vissza s elfoglalták tőlük a görög Florina várost és több falut és erős hegyi állást s Albánia szélén is állást foglalva, elvágták őket az olasz seregektől. Azután a balszárnyon Demirhiszart megszállva a Struma tulsó partjára verték a francia-angol seregeket és egy erős hegyi állás elfoglalása után Kavalláig eljutottak. Így az entente seregeket félkör alakban bekerítették. A görög csapatok harc nélkül átengedték helyeiket a bolgároknak.

A centrumban: a Dojrán tó körül is folynak a harcok és elég vereség éri az ott álló francia-angol seregeket is.

Albániában Valonánál az olaszok fokozottabb tevékenységet fejtenek ki.

A törökök harczaírók most kevesebb

TÁRCZA.

Költői levél.¹⁾

Adassék e levél Pauchly Bédükának
Rozsnyó város egyik legszebb leányának,
Bérczes Gömör-Rozsnyó bányavárosában,
Csobogó viz partján a Pauchly-Villában.

Szeretett szép Hugom!

Kedves kis Bédükám!²⁾

Verses levélkédre versben irnom dukál.
Végtelen örömmel vettem szép versedet
— Látszik, hogy rugója volt az a szeretet,
Amelyet irántam kedves lényed táplál! ...
— Áldjon meg az Isten, hogy gondoltál reám!
... Én már irtam Neked egy látkepes lapot,
Abban a reményben, hogy azt kézhez kapod.
Úgy látom eltévedt és nem jutott hozzád
— Ilyen tévedésért a postát okozzák —
... No, de nem holt betű tanúsága annak,
Hogy én mint szeretlek s édes Mindnyátoknak
Mily igaz barátja, tisztelője vagyok.
Hanem az az érzés, melytől szívem dobog.
... Sokszor el elröppen lelkem tihozzátok
S ilyenkor én mindent hallok, mindent látok!
Látom, arcotokon már nem ül a bánat,
Nem epeszi bánat kedves Anyikádat;
A borút a derű festi pirkadóra,
Mint mikor rózsarügy van friss fakadóba.
Háborúból megjött harcok leventéje;³⁾
Érdemjegytől ékes megtépett mentéje.
Az anyai csóktól piros az orcája,
Amelyre huga is csókot lehelt rája.
Apikád meg nézi, önfeledten nézi
S az anyai csókot csókokkal tetézi! ...
S titkon Mindnyátoknak ajkán ima rezdül,
Az egek Urához hálás köszönetül.
... Legyen e boldogság állandó lakótok
És himporos a Te féltett boldogságod;
A tiéd, ki napja vagy a kedves háznak,
Melynek sugarától bánatkönnye szárad! ...

Nyiló virágbimbó, harmatgyöngytől ékes,
Ajkád, szemed, orcád édesen beszédes! ...
Te vagy a családta gyöngye, szép virága,
Oci⁴⁾ az erős törzs még erősebb ága! ...

*

Hogy múlik az idő! ... Emlékszel még arra
— A letűnt, lepergett békés szép napokra —
Amikor még kicsi, piczi volt a Béda
S el-ellátogatott Móczyékhoz néha! ...
Mikor Móczy-Apa népes, élénk háza
Igaz boldogságnak volt csendes tanyája:
Mikor Nyuszi-Pityut⁵⁾ oly epedve vártad
S hogy megjött a rendes cukrot⁶⁾ megtaláltad!
Mikor Gyurikával, Tojás Matyikával⁷⁾
Együtt játszadoztál mint kis pajtikákkal? ...
Mikor ünnepeztük első szereplésed⁸⁾
S bámultuk a tánczban bájos ügyességed?! ...
Mikor próbabálon kicsi lányok élén
Bálskirályné voltál s a legelső éjféli
Mulató óráit kaptad engedélyül
S hervadt virágokat tettél el emlékül?! ...
Mikor legelőször hangversenyen jártál
S hogy tapsvihár zúgott, kecsesen felálltál.
Módos pukkedlivel mondtál köszönetet
S mindenki lelkesen feléd integetett?! ...
... Akkor sokat, nagyon sokszor együtt voltunk;
Tréfáltunk, örültünk, táncoltunk, daloltunk! ...
... Most másként van a sor, rossz esillagok járnak
Nagy-nagy harca felett a czudar világnak ...
... A magyar nemzet is nagy csatára szállott,
Hogy megvédelmezze ezt a szép országot;
A rut ellenségnek, mely elnyelni akart,
Homlokára írja fel: Ne bánts a magyart! ...

*

Nagy csatára keltünk! ... Szörnyű harcot vívunk!
Nagy isten csodája, hogy ennyit elbírnunk! ...
Igen, csoda esett ... nincs a régi átok,
Minden magyart együtt, egyért küzdve látok! ...
... Csatára föl! ... E két szó dübörgése
Rázkódtatá meg a magyar hazát
S a nemzet öntudatra ébredése
Meggzülte a nagy küzdelmes tusát! ...

Dörgött e két szó s milliónyi nép
Egy szent csatát kivívni esküvék! ...
Nagy esküvése föl az ég Urához
Dübörgve szállott, szentesítve lett
S a nemzet híven szent fogadásához,
Újra Árpád hősi népe lett! ...
S mikor csatára ment ifjú, öreg
Azt hívők, maguk az Istenek! ...
S hogy most kezében csillog fegyvere,
Harczban segíti Árpád szelleme! ...
... Nagy ára van a védelmi tusának,
Sok élet omlik érte porba le;
Nagy aratása van a rut halálnak,
Sötét gyásszal van a lelkünk tele! ...

*

Harci kürtök öblös riadása harsan,
Harci ménék lába véres földre dobban;
Gyilkos ágyúgolyók vészthozó zúgása
Harczó hősöknek kora sírját ássa ...
... Virágos jó kedvvel, bokrétság csákóiban
— Mintha résztvennének öröm dár dóban —
Indultak el ezren, sok ezren csatára
S hullottak el vérző szívvel földporába ...
... Nagy lengyel mezőkön,
Sivár orosz földön.
Olasz sziklák között,
Szerb göröngyök fölött
Mennyi hősnök sírját siratja a lelkünk,
S egyet is közülök nem lehet temetnünk! ...
... Béke! ... Áldott béke enyhet adó napja,
Mikor virradsz reánk!? ... Isten akaratja
Meddig tesz próbára, meddig büntet minket!? ...
Mikor pihentetjük küzdő fegyverinket!? ...

*

Magamról mit írjak? ... Semmi bajom nincsen,
Úgy élek, mint akit szeret a jó Isten;
Kedves házi körben⁹⁾ megelégedéssel
Töltöm napjaimat. Hol serénykedéssel,
Hol a szórakozás változatossága
Jut osztályrészemül s többek barátsága.
Itt is van egy kedves, aranyos kis Hugom¹⁰⁾
— S Neked, édes Bédám titkon meg is sugom —

hir jön, főleg a Kaukázus vidékén, Örményországban ütköznek össze sikeresen az oroszokkal.

A tengeralattjárók újabban nemcsak sok kereskedő hajót, de angol hadihajókat is pusztítottak el.

Műndezeknél érdekesebb az a hír, hogy a „Deutschland“ kereskedelmi tengeralattjáró hajó Amerikából visszatért s hozott onnan 500 tonna nikkelt, gummit és két millió frank aranyat. Így hát oda is, vissza is átjutott az angol blokádon s így az angol hajók zárata semmisnek tekinthető.

Az ág. ev. egyházkerület közgyűlése.

A tiszai ág. ev. egyházkerület Kassán, e hó 23 án tartotta közgyűlését az ev. templomban, melyet istentisztelet előzött meg. Ezen Korbély Géza sárosi főesperes magasan szárnyaló imában kérte az Ur segédelmét a közgyűlés munkálkodására. A Szent-Iványi Árpád kerületi felügyelő és Geduly Henrik püspök elnöklése alatt tartott közgyűlésen, a brassóit kivéve, valamennyi egyházmegye fő és középiskola képviselője volt.

Megjelentek többek között: Kubinyi Géza esperességi felügyelő főispán, Sziklay Ede, Meskó László, Bánó Árpád, Münnich Kálmán, Medveczky Kálmán, Medveczky Sándor, Lersch Kornél egyházmegyei felügyelők, Korbély Géza, Turóczy Pál, Kübecher Albert, Novák János, Gyürky Pál, Terray Gyula, Matterny Lajos esperesek, dr. Mikler Károly eperjesi jogakadémikán, Mayer Endre theol. dékán, dr. Maléter István, dr. Obetkó Dezső, Szlavik Mátyás tanárok, Gömör János coll. igazgató, Loysch Ödön, Fischer Miklós, Bruckner Károly, Vietórisz József, Hallay Zoltán főgimn. igazgatók, Hevessy Bertalan, Szent-Ivány József, dr. Szánthó Gyula, Lichtenstein László, Hönsch Dezső, Bánó Dezső, Szopkó Róbert, Langhoffér László felügyelők, dr. Zelenka Lajos kerületi főjegyző, Brósz László, Mohr Béla s számos lelkész és egyházfelügyelő.

Szent-Iványi Árpád kerületi felügyelő megnyitván a közgyűlést, köszönetet mondott Geduly püspöknek a kerület ügyeinek buzgó vezetése-

ért, a püspök meghatottan mondott köszönetet s üdvözölte a kerületi felügyelőt, mint évtizedeken át az egyház erős oszlopát. Az egyházkerületi felvirágzásáról tanuskodó püspöki jelentés előterjesztése alkalmával Geduly Henrik püspök üdvözölte a kassai egyházat templomának 100 éves fennállása alkalmával s kívánatosnak tartotta, hogy az ág. ev. egyház egyesítettessék. Mohr Béla lelkész, midőn a püspöknek köszönetet mondott, kijelentette, hogy az egyesülés nemsokára megvalósul. Hosszabb vita indult meg dr. Szlavik Mátyás indítványának kapcsán az egyetemes theol. fakultás felállításának kérdésében. — Kubinyi Géza vezette a vitát s Gyürky Pál, Mayer Endre, Korbély Géza, Hevessy Bertalan, dr. Szánthó Gyula, Révész János és Meskó László hozzászólása után az indítvány a teológiai fakultás felállításának kérelmezése terjesztetett fel az egyetemes közgyűlésre, melyre a kerületi közgyűlés a következő tagokat küldte ki szavazati joggal:

Bánó Árpád, Brósz László, Kubinyi Géza, Lersch Kornél, Medveczky Sándor, Münnich Kálmán, Szent-Ivány József, Bohus Pál, Bartholomaeidesz László, Homola István, Kemény Lajos, Kübecher Albert, Matterny Lajos, Novák Pál, Simkovic János.

A reformáció 400 éves évfordulójának megünneplésére az egyházkerület szeretetházat, leánynevelő és diakonista intézetek felállítását s ünnepélyek rendezését határozta el Korbély Géza indítványunk elfogadása mellett.

A közgyűlés legkiemelkedőbb s legérdekesebb pontja volt a gömői esperességi indítványának tárgyalása, amely az erdélyi szász ág. ev. egyháznak a magyarhoni ág. ev. egyházba való beolvadására irányuló akcióját kívánja megindítani.

Az indítvány tudvalévőleg Kubinyi Géza főispán, esperességi felügyelő eszméje volt, aki azt a kerületi közgyűlés színe előtt a hazafiság érzésétől erőteljes szavakkal s a meggyőződésnek büszke hangján ismertette és világította meg. A közgyűlés Duszik Lajos szatmári ág. ev. lelkész irodalmi nivóju határozati javaslatát elismeréssel fogadta s az indítványt teljes egészében magáévá tette.

Elhatározta a közgyűlés, hogy hálás köszönettel veszi tudomásul, hogy az országos hadsegélyző bizottság a lelkészek számára háborus segélyadományt adott, de a kormány eljárását fájdalmas megütközéssel fogadja, mivel a pro-

testáns-lelkészek háborus segélyezését a törvényhozás elé nem vitte, úgy mint a felekezeti tanárok és tanítók hadisegélyezését, mert a közszóval vett adomány csak részleges, számos igényt mellőző intézkedés jellegével bír. A máramaroszigeti misszió-központot anyaegyházzá fogja átszervezni s Szolnokon egy új missziói lelkészi állást szervez. A teológiai akadémiai állásról lemondott s nyugdíjba vonult Csengey Gusztáv költőnek érdemeit jegyzőkönyvébe iktatta s a helyébe megválasztott Deák János dr. t. üdvözl. Ugyancsak megörökíti emlékét az elhunyt Leffler Sámuel nyug. főgimnáziumi igazgatónak s helyébe a pénzügyi bizottságba tagul Szlaboczkay Imre nyugalmazott főgimnáziumi tanárt választotta meg.

A közgyűlésnek csak az esti órákban volt vége. Délben a Schalkház vendéglőjében közös ebéd volt.

A közgyűlésen részt vett gömői egyházi és világi egyéniségek e hó 24 én, esütörtökön utaztak vissza a közgyűléstől.

A társadalom halaszthatlan teendője a háboru áldozatainak védelme és a nélkülözhetlen közgazdasági érdekek biztosítása.*

Irta: MOLNÁR LAJOS.

I.

A világháboru borzalmas pusztító eredményei számos évtizedek, sőt évszázadok után is szomorú emlékei lesznek a már több mint két év óta tartó világégésnek; mely rombolások, hogy könnyebben elviselhetők legyenek, hogy a fájdalmas, égő sebek behegedjenek, hogy a romok helyén mielőbb új élet támadjon, hogy minden téren új erőforrások nyiljanak; a társadalom legelső és legsürgősebb kötelezettsége a testileg, egészségileg, lelkileg, értelmileg fogyatékos, a támasz nélküli egyének lelkes támogatásával, foglalkoztatásával, az egészség, a munkaképesség, az értelem fokozásával stb. odahatni, hogy az országban ne legyen egy ember sem, aki bármely irányú és csekély mérvű tevékeny-

*) Ezen a legaktuálisabb kérdéseket tárgyaló — nagy gúddal, erős gyakorlati érzéssel és érző szívvel megírt — cikkre, mint közérdekű közleményre felhívjuk olvasóink szíves figyelmét. A cikk írója — mint a rimaszombati ker. munkásbiztosító pénztár igazgatója s mint a társadalmi és jótékonyági mozgalmak éber szemlélője sok értékes és szakszerű szempontot világít meg ez alkalommal.

Hogy úgy szeretem Őt, mint ahogyan Téged
S ő is olyan édes, aranyos jó Lélek.
Emmikének hívják! Olyan a növése,
Rózsás édes arca, szavának csengése;
Fekete szemének örök mosolygása,
Az elevensége, a ringó járása;
Mint a Tied. S Ő is egyetlen lány gyermek,
Egy idősb s egy ifjabb fiú testvér mellett.
Az egész szép család igen kedves nekem,
Szeretett körükben magamat jól érzem.
Mintha otthon volnék s a családnak tagja
S szívemet irántok ez az érzés lakja.
Hidd meg, édes Bédám, itt az idegenben
Megnyugtató lenni, ilyen környezetben.
S ha látnál mint gazdát, nem ismernél reám,
— Bezzeg jókorkelés, későtekvés kijár —
Mégis jó kedélylyel, friss elevenségben
Munkálkodásomat passzióval végzem.
... Az Isten áldását takarítom rendre.
— Látná az anglus, elmenne a kedve
A kiéheztetés politikájától.
— E részben nem félünk az ántánt bandától.
Van itt bőven minden: gulya, csorda, ménes;
Aczélos buza, rozs, árpa, parázs-édes
Tápláló burgonya, coci konda számra,
Szép kilátás minden főzelék-fajtára.
Hiszen országszerte megadta az Isten
Mindenből az áldást, így liszt bajunk ninesen.
E téren a csatát lényesen megnyertük,
Mint ahogy a fronton szintén tönkrevértük
Gaz ellenségeinket s noha erőlködnek,
Mi teljes győzelmünk lesz a vége ennek! ...
S míg hős fiaink a véres harcztó vívják
S nevüket fagyverrel emlékül fölírják;
Addig mi itthon a munka harcztát vívjuk,
Hogy a harcztókat istápolni bírjuk.
... Azokért pedig, kik hősi halált haltak,
Imádságaink a nagy Égre fölhatnak
S Isten trónja előtt könyörögve kérük
Nagy küzdelmeinknek diadalmos végét! ...

... Megsegít az Isten! ... S ha majd béke lesz
S újra kultúrunka sarjad minden részen;
Duna Tisza közén, Kárpátok lejtőjén,
Lankás szép Dunántúl minden kiesi völgyén
Újra tölesendül a népek szép danája,
Kifakad a hősök mesés legendája;
Fölesendül az ének letolyt nagy csatákról,
Honvédről, huszárról, a magyar bakáról;
Magyar katonáknak nagy vitéz tettéről,
Világgal bajtvívó ősi erejéről! ...
... Újra nyílik virág süveg bokrétának,
Újra lesz vigalma legénynek, leánynak
S megújult nemzedék újhódott hazában
Újra alkot, épít fürgé munkalázban.
... Ez leend jövendők, amelyért áldozánk! ...
Nagy leend és erős mi édes szép hazánk! ...

*

Igaz, úgy írod szép verses levélkédben,
Hogy ti Rozsnyón vagytok mindennek szűkében.
Hát, édes jó Bédám, én, amit csak lehet
Viszek majd magammal, kihúzni a telet.
S tán helyesled ebben az intencziómat,
Hogy hazaviszem itt nyert komencziómat:
Tíz mázsa jó buzát, ugyanannyi rozstot,
Hét mázsa sörárpát, kilencz mázsa zabot;
Húsz kilogramm borsót, ugyanannyi lenesét
S mindehhez rádásul egy szekér szerencsét.
Egy szép hizott disznót, kettőt meg maglónak
S egy akkora borjút, hogy nézhetik lónak;
Negyven darab birkát, kilencz darab kecskét,
Tíz kihizalt libát, huszonnégy pár csirkét;
Egyfélezer tojást, húsz kilogramm vaját,
— A kopasz fejemre egy nyíratnyi haját —
Kézpénzben kétezer kemény koronákat,
— Mit a hitelezők azonban nem látnak —
Egy hordó terlényit, két hordó szeredit¹⁾
S a jó Isten tudja még mi mindent s mennyit! ...
... Négy teljes waggonnal érkezem Rozsnyóra!
— Vegye ezt a dolgot ki ki tontolóra! ...

Szóval a csatát én megnyertem itt szépen,
— Ki is gömbölyödött napsütötte képem.
Mihelyt hazaérek, közraktárat nyitok,
De ezt el ne áruld, egyelőre titok.
Különösen meg ne tudja Gusztai bácsi¹²⁾
— Könnyen azt mondhatná: Móczay mester ácsi!
És mint teljhatalmu jószágigazgató,
Ellenem lehetne rosszakra igazgató;
Pedig mikor itt volt, nem régiben ment el,
Azt ígérte, nekem külön állást szentel.

*

Nem sokára végzem itt kiküldetésem
S Rozsnyó felé veszem hazaevezésem.
Dagadó vitorlák, kedvező szél mellett
Újra otthonomba visszavezérelnek.
Addig is míg látlak, édes Mindnyátokat
Szeretettel, szívből köszöntlek, csókollak;
Kezeit csókolom kedves Anyikádnak,
Ölelésem küldve édes Apikádnak,
Téged kebelemre ölelve és zárva,
Vagyok Szilárd pusztán, minden jókat várva —
A folyó esztendő augusztus hó felén
— Bokrétás jó kedvvel, mintha volnék legény —
Aki szeretettel gondol mindig rátok,
A viszontlátásig
Móczay Nagypátok.

¹⁾ Vála-z Pauchly Magda — Pauchly Rezső rozsnyói püspöki főerdőmérnök és neje kedves leányának verses levélkéjére, Komoróczy Miklóstól.

²⁾ Beczéző neve.

³⁾ Tizennégy hónapig az orosz fronton harcztó Pauchly Zoltán zászlós.

⁴⁾ Pauchly Zoltán beczéző neve.

⁵⁾ Mesebeli nyúl.

⁶⁾ Mindig csakrot hozott Bédának.

⁷⁾ A Győry-gyerekek, Komoróczy rokonöccsikéi.

⁸⁾ Egy iskolai színjelőadáson táncolt.

⁹⁾ Neuwirth Béla uradalmi főintéző kedves családjánál.

¹⁰⁾ A család serdülő leánykája.

¹¹⁾ Pozsonymegyei híres jó borok.

¹²⁾ Spéczián Gusztáv, az Andrássy grófok jószágigazgatója.

ségével is önmaga, a társadalom és ezzel az állam érdekében csak egy pillanatot is tétlenül vagy haszontalanul töltsön el.

Ezen szervező és építő munka *gyakorlati* jelentősége és *életképessége* maradandó és eredményes azonban csak akkor lesz, ha:

1. értelmi és érzelmi,
2. közegészségi,
3. közgazdasági irányu egymással szoros kapcsolatban álló és egymást kiegészítő társadalmi nevelés, az élet mindennapi minimális követelményeit, szigorúan szem előtt tartja és az elérendő törekvéseket rátermett, hivatásos s kitartó szakemberekkel *gyakorlatilag* megvalósítja.

Az értelmi és érzelmi nevelés nem mellőzhető azért, mert ezen — a sikeres eredményt biztosító alaptényező nélkül felesleges lenne bármily társadalmi mozgalmat kezdeményezni vagy erősíteni. A társadalom minél szélesebb rétegnek ennélfogva a jó, a nemes tettek iránti fogékonnyá tétele, a támogatásra, a védelemre szorulóknak pedig a követendő helyes irány megértésére való előzetes nevelése nélkül még látványos vagy részleges eredményre sem lehet számítani.

Hogy s magyar társadalmi mozgalmak eddig is ugyszólván maradandó számottevő eredményeket még nem produkálhattak, ennek oka főleg az volt, hogy az előbb vázolt értelmi és érzelmi nevelés — tehát lélek — nélkül csak a tagjárulékok jövedelmek és adományok rideg szétosztására szorítottak. Az értelmi és érzelmi nevelés alapján hazánkban talán eddig még országos társadalmi mozgalom sem indult meg vagy ha megindult: a vezető tényezők nem számoltak azzal, hogy egy nemes célért indítandó társadalmi harcot időnkint fel-fellobbanó vagy mesterségesen élesztő pusztá lelkesedéssel eredményesen megvívni nem lehet.

A háboru áldozatai közül a hadirokkantak, özvegyek, árvák és betegek ügyének a megnyugvást keltő megoldása már magában véve oly óriási kitartást és sokoldalúságot követelő kényes munka, hogy ezt máról holnapra, vagy néhány év alatt megoldani nem lehet. Amit egy világháboru is még megold rövid, bár keservesen nehéz pár év alatt, addig ennek borzalmas következményei közül csak a rokkantak, özvegyek, árvák, betegek lelki- és testi fájdalmait, hiányait hosszú évtizedeken át is csak tapintatos, gondos ápolással, támogatással lehet valamennyire enyhíteni. Ebben vagy ehhez hasonló nehéz, kényes munkában tehát lehet-e, szabad-e a szív, a lélek és értelem állandó irányítását, nemesítését figyelmen kívül hagyni?

Nemde hiábavaló fáradozás lenne-e, ha a tüdőbaj, a nemi baj stb. fékezése vagy elfojtására számos millió költséggel építenének tömör szanatóriumokat, gyógyintézeteket, arra pedig nem gondolnának, hogy a szanatóriumokból, gyógyintézetekből kimaradt néhány beteg vagy a szanatóriumokban ki nem gyógyult betegek mindig megsemmisítőleg megfertőzhetik azokat az egészségeseket, akik tudás és meggyőző felvilágosítás hiányában nem képesek felogni és megérteni azt, hogy a fertőzéstől származó tüdőbajt vagy más fertőző népbetegséget el lehet kerülni, ha egyedül az egyének akaratán múló — a fertőzésre kedvező körülmények elkerültetnek.

Vagy lehet-e a nemzet közgazdasági jövőjét biztosítani, ha az anyák tudatlansága miatt a külvilágban az életnek, a termelő munkának felnevelhető csecsemők számos tizezrei a helytelen táplálás és gondozás miatt az első években elpusztulnak vagy pedig a helytelen nevelés vagy pályaválasztás miatt a gyermek egészsége, jövője úgy maga, mint az állam kárára időelött tönkre megy. Vagy a támogatásra szoruló hadirokkantak, özvegyek, árvák, betegek ügye meg lenne-e oldva, ha ezeknek csak 10% éka is a társadalom oltalmát nem érezhetné vagy ha nem gondos körültekintéssel kezelnék ezen igen fontos kérdést. Különösen figyelembe kell venni, hogy a háboru áldozataival szemben az életben és jólétben maradottak eleget úgy sem képesek tenni és éppen ezért igen üdvös és eredményes hatást gyakorolna az, ha az emberi nemes érzelmeiket a szívükben hordozó lelkes apostolok minél egyszerűbb köntösben, zajtalanul és minél több vagy állandóan gyarapodó lelki tartalommal a fa- vagy vaskilincses szerény hajlékokba minél gyakrabban betekintenének.

Hogy hogyan, mikor és miként kezdődjék a társadalmi építő nagy munka, az erre vonatkozó irányelvekre már „A világháboru hatása a jelenre és a jövő kialakulására az ember védelme és boldogulása szempontjából” 1915. évi január hó 25-én és „A háboru áldozatainak: a rokkantak, az özvegyeknek és árváknak védelme” című 1915. évi október hó 15-én irt tanulmányaimban is nagy vonásokban rámutattam, ennélfogva ez alkalommal csak azzal kívánok tovább röviden foglalkozni, hogy a nemzet legértékesebb erőforrása: az ember védelme és boldogulása érdekében melyek hát a legsürgősebben megoldandó feladatok? Hogy melyek ezen halaszthatatlan feladatok: e tekintetben a nagyközönség a napi sajtó útján és más módon is folyton fokozódó erélylyel sürgeti:

I. a hadi rokkantak, özvegyek, árvák oltalmát;
II. a tüdőbaj és egyéb pusztító népbetegségek elleni védekezést;

III. az anya- és csecsemő védelmet és ennek folyamán a helyes gyermeknevelést és az ifjak pályaválasztásának irányítását, elősegítését.

A nemzet felemelő, új életet keltő erkölcsi, anyagi érdekét érintő ezen sürgetett nemes munkát — egyelőre legalább ezen három irányban — most további halogatás nélkül mielőbb meg kell kezdeni, nehogy a késedelem, a kicsinyeskedés, a szervezetlenség súlyosabb, végzetesebb és talán helyrehozhatatlan károkat idézzen elő. Ezen áldásos munka szervezése előtt azonban mulasztatlanul szükséges a megoldandó feladat lélektani követelményeivel is számolni. — Köztudomású ugyanis, hogy az államkormányzat e nagy és nemes feladatot és sok más kérdést is a társadalom támogatása nélkül egymaga nem képes megoldani, mert nélkülözi azt az alkotó erőt, a mit csak a társadalom minden egyes tagja szívének, lelkiületének legnemesebb kincsei: a felebaráti meleg szeretet, jóindulat, az áldozatkészség és kitartó akarat éltető ereje biztosíthatnak. Az állam és társadalom állandó összhangzatos, lelkes tevékenységét, érdeklődését, a szeretetet, a jóindulatot, a nemes érzés mindenkorai készségét, fokozását kell tehát mindenek előtt szervezni, mert a ki elégitő sikert s eredményt csakis ezen előfeltételek biztosítása esetén lehet remélni. Nemcsak a jelen fájdalmak és hiányok úgy — ahogy alkalmi kielégítéséről, hanem az állam jelen és a távoli jövő, közegészségi és közgazdasági érdekeiről van szó. Ezen nagy érdekekre való tekintettel, a társadalom tevékenységének irányánál azonban az eddigi szokások, sablonok alkalmazásánál is bizonyos felrészítéssel módosításokat kell bevezetni, mert ha közelebbről megvizsgáljuk a különféle mozgalmak eredményét, mindjárt megtaláljuk, hogy — sajnos — Magyarországon a társadalmi mozgalmak lángja rendszeren az első felhevülés napjai, hetei, hónapjai vagy rövid éveit után lankadni, sőt végleg kialudni szokott. Ennek megakadályozása céljából tehát az erőknél egyesületi alapon vagy szövetség formájában országosan központi lag és vármegyénként való szoros szervezkedésnél talán oly néhány hivatásos, *egyedül a nemes ügynek élő állami vezető, irányító szakembereket kellene alkalmazni*, akik a központi lag megszabott irányelvek határain belül a legnagyobb körültekintéssel közsegeként szerveznék és nevelnék azokat a népoktató lelkes apostolokat, akik önkéntes jelentkezés és az egyéni hajlamok szerinti szerepkörválasztás mellett — a feladat magasztosságát és a szenvedők lelki világát megértve — a nép érzelmét, figyelmét, érdeklődését felkeltve, vasárnapokon, ünnepnapokon vagy más alkalmas időben és körülmények között meggyőző felolvasásokkal, szabad vagy szemléltető előadásokkal, alkalomszerű felhívásokkal stb. teljes odaadással, lankadatlan ügybuzgalommal irányítanak, felvilágosítanak, meggyőznek a tudatlan, a gyarló, a felületes, a könnyelmű egyéneket oly értelemben, hogy képesek legyenek a jó és rossz határait felismerni, a helyes és helytelen között különbséget tenni, az egészséget ápolni, a ragályos betegségektől tudatosan védekezni, takarékoskodni, a káros és romboló különféle szenvedélyektől (alkohol, kártya stb.) és szélsőségektől tartózkodni; a rend, a tisztaság, a szorgalom és kitartás előnyeit felismerni, továbbá az erkölcs, a becsület, a jellemzilárdság erényét minden körülmények között szem előtt tartani.

Értesítés.

A rimaszombati állami elemi fiu- és leányiskolák növendékeinek beírása szeptember 1—7. napjain lesz az illető iskolák helyiségeiben mindennap délelőtt 8 tól 11-ig, délután 2 től 4 ig. Tisztelettel felkérjük a szülőket és gyámokat ez időpontok figyelembe vételére.

Rimaszombat, 1916. aug. 20.

Törköly József, Matolcsy Pál,
áll. el. fiúiskolai igazgató. áll. el. leányisk. igazgató.

Értesítés.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur rendelete alapján a rimaszombati állami polgári leányiskolában szeptember hó 9-én d. e. 9 órától tantervkülömbözetit, pótló és javító vizsga lesz. Szept. hó 11., 12., 13. és 14-én d. e. 8 től 12 ig a rendes tanulók felvétele és beírása.

A felveendő tanulók a beiratkozáshoz iskolai bizonyítványukon felül kötelesek bemutatni keresztlevélüket (anyakönyvi kivonat) és újra oltási bizonyítványukat.

Évi tandíj 20 korona. Két részletben is befizethető. Mentességért csak a II. III. és IV. o. tanulói folyamodhatnak jeles vagy jó bizonyítvány alapján; ha szüleik tanítók vagy helybeli adózó polgárok; mely esetben már a beiratkozáskor be kell nyújtani a vagyontalansági bizonyítvánnyal felszerelt folyamodásukat.

Rajz, munka és torna alóli felmentésért, csak orvosi bizonyítvány alapján, külön lehet folyamodni.

A felvételi és mellékdíjak összege 7 korona. Fizetése minden tanulóra nézve kötelező.

A népiskola V. és VI. dik osztályát jó sikerrel végzett tanulók, sikeres tantervkülömbözetit vizsgálat alapján, beiratkozhatnak a polgári iskola II. esetleg III. o. ába. A vizsgálati díj tárgyaként 4 korona. A tanév megnyitása szeptember hó 15-én d. e. 9 órakor lesz.

Rimaszombat, 1916. augusztus 19.

Kárpáti Sándorné igazgató.

Hirek és vegyesek.

Forgácsok

helyére ma idelopok egy kis bluet paródiát, amelyet Gábor Andor után igen szabadon merem megírni.

Czim: „A tejesnéi.”

Szin: Az Alsópokorágy felé vezető ut.

Idő: Hajnali 4 óra.

Személyek: Apa, anya, gyermek, majd a tejesnéi.

Apa, anya és gyermek a pokorágyi ut sáncaiban heverésznek. A gyermek oly hangosan horkol, hogy emiatt nem lehet hullani a reumája miatt siránkozó apát. Ez a körülmény a közönségre nézve feltétlenül jó és kellemes, mert az apa a hajnali harmattal kapcsolatban igen furcsa dolgokat emleget. Az anya abszolút semmit sem csinál. Kötést ugyan hozott magával, de az asszonyok 99 százaléka ha valahová megy nem a harisnya, de inkább a renumé érdekében visz magával kötést.

Ez a jelenet hosszan tart, végre az apa abbahagyja a káromkodást és rekedten megszólal:

— Hűvösek már a reggelek. Holnap az utitakarót is kihozzuk magunkkal s nemsokára lábzsákkal járhatunk ki a lesre.

Az *anya*: Téltre jó lenne valami hordozható kis kályhát beszerezni...

Az *apa*: (dühösen). Beszerezni?!... Ne froclizz kérlek! Ha ezt a szót „beszerezni” hallom, eszembe jut a tizenkét méter fám, a fél waggon szemem, a lisztem, kávé, káposztám, talpam, cipőm, rizkásám, dísznóm, kukuricizám és mindezekkel kapcsolatban a 280 kor. „beszerzési” előlegem...

Az *apa és anya*: egyértelműleg igen mélyet sóhajtanak. Ha lenne ennek a sóhajnak szárnya, de kevés miniszter tudna aludni hajnali négy órakor.

Amíg mindez történik, feltűnik a láthatáron egy kis fekete pont, mely lassan és méltóságteljesen közeledik. Az *apa* előveszi részletfizetésre vásárolt látszóvívét és azon keresztül gusz-tálja s végül diadalmasan megállapítja: *O az!*

Az anya: izgatottan felkölti a gyermekét ily duruzsolással: ... kelj fel kis bogaram... jön a tejesnéike, ... kelj fel kis anyám... rögtön itt lesz...

A gyermek felébred s keservesen nézi a hajnali világot.

Az anya előszedi a ridiküljét s a puderos pamacsos egy utolsó simítást végez, a kis tükörben elrendezi a frizuráját s igen szíves és mosolygó arcot ölt.

Igy várják a kis fekete pont növekedését, mely csakhamar kibontakozik s a színre lép a mese hőse, a várva-várt, sóhajokkal körülölelt tejesnéi.

Mind: Kezét csókolom!

Tejesnéi: Ne bántsák! Élnek még mindig? Bámuls, hogy meddig tudnak ezek a városi emberek élni!

Az apa: (meghajta magát úgy, mint mikor a kinevezését volt a miniszternél megköszönni). Ha megtetszik engedni tejesnéi Önagyságának, hát én és a tekintetes asszony című feleségem, valamint az éhes kölyök nevű fiaeskám még merészelnék élni. De azért alázatos tisztelettel kérünk bocsánatot és az életünk fenntartásához egy pár csepp tejet...

Tejesnéi: Tejet?!... Hm! Hát a békét nem éntőlem várják?... Hát a háboru végét ne én hozzam maguknak Alsópokorágyról?... Tejet!... Nem rossz!... Hát ha maguk tejet akarnak enni, akkor mit egyen az én disznóm?! Mit?!...

Mind: (zavartan hallgatnak)....

A tejesnéi: (leül). No, de nem haragszom. Fáradt vagyok, lepihenek egy kicsit és elkonzerválok magukkal....

Apa: Végtelen boldoggá tesz engem ez a konzerválás!....

A tejesnéi: Jaj de unalmas az élet!... Mulattassanak valamivel!

Itt a rendező tetszése szerinti kabaré következik. A műsoron szerepelhet az anya, aki szellemes divatcsevegést tart, az apa, aki elénekli a „Tejet, tejet, tejet, háromszor is tejet, tejeskét a begyembe...“ című népdalt s a kis fiu, aki apró versikékkal mulattatja a publikumot. Igen hatásos fináléként ezzel végezze a kis fiu a versikéjét: „Kiáltsa mindenki vélem, Tejesnéink sokáéjlen!“ — Az apa görögtüzet gyújt (attól nem kell félni, hogy a harangozó észreveszi és kongatni kezd), az anya extázisban térdre borul s a tejesnéi előhuz a kebeléből egy 10 grammos morfiomos üveget s ebből 5—5 csepp tiszta, fehér tejet csepegtet mind a három szereplő lázas nyelvére.

Öt óra felé jár, a nap mosolyogva felbukkan, mindenki kezét csókol a tejesnéinek, az apa egy bankjegyet nyújt át, a tejesnéi indul s leereszkedőleg visszaszól:

— Mäskor ha kijönnek zongorát is hozzanak magukkal, mert nem türi a fülem zongora nélkül a nótákat...

A függönynek gyorsan le kell gördülnie, nehogy az apa valamit mondhasson s vetíteni lehet fehér vászonra egy takarékpénztári betétkönyvet, amely azonban a világért sem az apáé! Glin.

Személyi hírek. Kubinyi Géza főispán az elmúlt hét hétfői napját Rimaszombatban töltötte s onnan Kassára utazott. Kassáról pénteken tért vissza Rimaszombatba s innen szombaton Gömörpanyitra távozott. — Lukács Géza alispán hétfőn, e hó 28 án családjával pár napi tartózkodásra Budapestre utazik.

Az elmúlt héten rövid ideig Rimaszombatban időzött Knapp Gusztáv százados, Lukács Margika vőlegénye, aki sógorával, dr. Schmidt Károly országgyűl. képviselővel s annak nejevel érkezett ide.

Közigazgatási hírek. Máriássy Gyula a rimaszombati járás főszolgabirája e hó 20 tól kezdve 8 napi szabadságot kapott. — Az alispán az elmúlt héten összeíratta a vármegyei központi tisztviselők fűszeráru szükségletét s annak nagyrészét a Magyar Város és Községfejlesztő Részvénytársaság útján megrendelte.

Református lelkészi értekezlet. Mult héten Losonczon volt a református lelkészi értekezlet, mely napokig tartott s azon részt vett Czinke István esperes, itteni ref. lelkész is, ki szliácsi tündüléséről visszafelé utaztában tért be Losoncra az értekezletre.

Gróf Andrássy Manó a politikai életben. Gróf Andrássy Géza egyetlen fia: gróf Andrássy Manó neve szerepelni kezd az ország legizgalmasabb világában: politikai életünkben. A fiatal gróf korbelt és vagyoni képességét a főrendiház mult szombati ülése elismerte s részére a főrendiház ülésére királyi meghívólevelet eszközöl ki. Itt említjük meg, hogy a fővárosi lapok közlései szerint gróf Andrássy Manó a képviselőház szerdai ülésén megjelent a karzaton s így a politikai élet iránti érdeklődése nyilvánvaló.

Tűzoltói kitüntetés. A király felhatalmazása alapján a belügyminiszter a tűzoltás és mentés terén 25 éven át teljesített érdemes tevékenység jutalmazására alapított díszérmet a dobsinai önkéntes tűzoltóság kebeléből a következőknek adományozta: Schranz Szilárd alparancsnok, Tersztyánszky Albert, Neubauer Mihály parancsnokok és Detey Mátyás rajvezető.

Elöléptetés. Jankó Miklós mármaroszi-gei kir. főmérnök, akit vármegyénkhez a származás szálai fűznek, a műszaki tanácsosi címet kapta meg.

Erdészeti kinevezések. A király Craus Géza miskolci kir. alerdőfelügyelőt erdőfelügyelővé kinevezte. Pöschl Ferencz főerdőmérnököt a rimaszombati m. kir. állami erdőhivatal főnökének az erdőtanácsosi címet és jellegzet adományozta. Ugyanígyen előléptetésben részesült Biloveszky Béla főerdőmérnök is, aki Pöschl Ferencz előtt a rimaszombati erdőhivatal főnöke volt.

Iskolalátogatói áthelyezés. A válás és közoktatásügyi miniszter Rózsa György kir. tanfelügyelői iskolalátogatót jelen minőségében Sárosvármegyéből megyénkbe helyezte át.

Névmagyarosítás. Kniska Péternek, aki megyénkben Vernáron született és kiskorú gyermekei: Irén, Gyula, Emil és Imrénének a belügyminiszter engedélyezte nevüknek „Könyves“-re kért átváltoztatását.

Signum laudis. Knapp Gusztáv, az 5 ik gyalogrezd századosa, az ellenséggel szemben tanúsított kitűnő magatartásáért a legfelsőbb elismerésben részesült.

Katonai kinevezések és kitüntetések. A hivatalos lap e héten a következő s bennünket érdeklő katonai kinevezéseket tartalmazta: százados lett mezőkövesdi Tarnay Gyula a 16 ik huszárezred főhadnagya, tart. főhadnagy lett: Lessinger Sándor, Fel János, Hell Károly, Láng Vilmos és Weisz János 5. gyalogrezdbeli, Misztrik János és Wechsler Rezső 25. gy. bel. tart. hadnagy. Tartalékos főorvossá kinevezetett dr. Spártó Sándor és dr. Mandl András 25 ik és dr. Kutin Edvin 80. gy.-beli tart. segédorvos. Babonczek Richárd 80. gy. bel. alezredes a Ferencz József rend. tiszti keresztjét kapta a hadi ékítmenynyel, Balczek Jenő 80. gy.-beli hadnagy a katonai érdemkereszt harmadik osztályát s Jerome Ferencz 25. gy. bel. százados a signum laudist kapta. — Arany vitézségi érmet kapott Gyurjancsik Vincze 16. honvédyalozezrdbeli törzsrörmester, a 2. oszt. ezüst vitézségi érmet Patta János szakaszvezető és Boros Ferencz őrvezető a 16. honvédyalozezrdben.

Egy elesett hős kitüntetése. Valkó István egészségügyi hadapród, akinek hős haláláról nem régen értesítettük olvasóinkat, most halála után az ellenség előtti vitéz magatartásának ismételt elismerésül az I. osztályu ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve.

Halálozások. Muraközy Gyula ratkói okl. gyógyszerész, ki messze vidéken mint derűs, jóhumoru ember közkedveltségnek örvendett, folyó hó 20 án 55 éves korában, boldog házassága 28 ik évében Ratkón elhunyt. Halálát özvegye: szül. Berács Karolin, gyermekei: Tivadar, Gyula (orosz fogságban), Kálmán és Ellesu gyászolják. Temetése folyó hó 22-én ment végbe.

Dr. Geduly Arpadné szül. Schiewelau Zink-eisen Hedvig hosszas szenvedés után életének 51 ik, házasságának 29 ik évében Kiszgaramon e hó 21-én meghalt. Temetése folyó hó 23 án délután 3 órakor volt a kiszgarami gyászházból. Geduly Géza rimaszombati gyógyszerész sógor-nőjét gyászolja az elhunytban.

Lakatos Géza rimaszombati m. kir. utmester hosszas betegség után folyó hó 25 én 53 éves korában elhunyt. A kötelességtudó, szorgalmas, lelkiismeretes hivatalnokot ma, vasárnap délután fél 4 kor temetik.

Hősi halál. Tavassy László III. éves joghallgató, a 20 ik m. kir. népf. gyalogrezdnek hadapródja, 21 éves korában Sadmankovi (Kolomea mellett) folyó évi július 3 án vívott ütközetben ellenséges golyótól fején találva rögtön hősi halált halt s ezen község temploma mellett Bulecza György m. kir. honv. főhadnagy jelenlétében eltemettetett. A fiatal hős Tavassy Lajos jolsvai főerdőmérnök fia volt.

Eltemetett fiatal hős. Megirtuk azt a tragikus esetet, mely a dobsinai származásu Nickl Zoltán tüzérhadnagygyal történt. A fiatal hős holttestét szülei hazahozatták s augusztus hó 23 án délután 3 órakor helyezték Dobsinán óriási részvét mellett örök nyugalomra.

Uj zongora tanárnő. Özv. Saád Józsefné szül. Podráczky Ilona okl. zongora és énektanárnő, még a nyár folyamán telepededik városunkban és zongoratanítással foglalkozni. Érdeklődők bővebb felvilágosítást nyerhetnek Sáfány Imre államvasuti főellenőr ur lakásán Petőfi utca 8. — Tanítás havonta heti három órában 24 K, heti két órában 16 korona.

Hírek orosz fogságból. Mézes Lajos, Mézes János helybeli szabóiparos fia orosz fogságból Sary Oskolból értesítette hozzátartozóit, hogy jól érzi magát és egészséges. — „Az Est“-nek a klenőzi származásu Kaufman Ferencz orosz fogságból levelezőlapot küldött, amelyben több gömőri társának hozzátartozóit kéri értesíteni, hogy orosz fogságban vannak, így: Ujj István (Alsószuha), Koleszár János (Melléte) és Kundra Pál (Klenőz).

Orosz fogságban. Az oroszországi Kusneckben (Saratov kormányzóság) a következő megyénkbeli önkéntesek vannak fogságban: Grünfeld Lajos Ratkó, Gallány Andor Gerlicze és Zsiray József Nagyrőce.

Köszönetnyilvánítás. Egy nevét megnevezni nem akaró jótékony urasszony 20 koronát küldött szerkesztőségünkhöz azon kívánsága kapcsán, hogy abból 10 korona a nyomorék-hadiárvák s 10 korona a vak katonák javára fordíttassék. Kérésének szívesen tettünk eleget s felhatalmazást kaptunk mindkét adomány átvevőjétől, hogy ez összeget ezuton is hálásan megköszönjük.

Élelmiszer vásárlás. E hó 22-én, kedden Rimaszombatban volt Békés Adolf a magyar Város- és Községfejlesztési részvénytársaság megbízottja, akinél több főszolgabíró és polgármester tekintélyes mennyiségű élelmi s főleg fűszerárakra tett rendelést.

Panaszos levél. Rajna József, tartalékos kadett, panaszos sorokkal kereste fel lapunk szerkesztőségét. Több társával ugyanis rövid szabadságra érkezett baza a harcztérről és a Garamra utaztukban zavartalanul el is értek Erdőközéig, daczára a forgalmas vonalaknak. Erdőközről telefon útján akarták kérni a breznóbányai állomást, hogy mivel a veres-kői vonalra utasok vannak, a csatlakozást tartassák fel. Azzal nyugtatták meg azonban őket, hogy telefonálni felesleges, arra még nem volt példa, hogy valaki a csatlakozást ott lekészte volna. Daczára ennek, Breznóbányán arról értesültek, hogy a vonatjuk 5—10 percczel előbb elment. — A főnökhöz akartak fordulni felvilágosításért, az irodában azonban senkit sem találtak. Kénytelenek voltak tehát fuvarost fogadni és drága pénzen megfizetni azt, hogy rövid szabadságukból egy napot ne veszítsenek. Érihetetlen a panaszos előtt, hogy ezen mellék-vonalon mért nem várhatott még tíz perczig a vonat, amíg a másik beérkezik, a miáltal sok utast mentett volna meg a kellemetlenségtől. A panaszos sorokat az illetékes körök figyelmébe ajánljuk.

Adományok. A „Vörös kereszt“ egyesület javára ujabban vettük és hálás köszönettel nyugtázzuk a következő szives adományokat: Stech Kálmáné 50 korona, báró Fischer Arnoldné 20 korona, Csizi jó brom forrás r. t.: Csiz 25 korona.

„Lányok staniolt adjatok.“ Lukács Margitka ezen nemes és hazafias felhívása e héten sem maradt eredménytelen s az eddig gyűjtött staniol papirok sulya meghaladja a 12 kilógrammot. Ez uton a következő adományokat köszöni meg Lukács Margit: Lux Sári Királyhegyalja 950 gr., Czékus Idi Licze 150 gr., Vargha Márta és Lenke 600 gr., Laszkáryné-Tornaljay Margit Tornalja 250 gr.

Országos vásár. Holnap, augusztus hó 28-án lesz a rimaszombati országos vásár, ezuttal nem két napon, mint szokásos, hanem csak egy napon: hétfőn.

A Rimaszombati Konzervgyár Részvénytársaság vásárol minden mennyiségben: kerti szamócszát, erdei szamócszát, szedret, málnát, almát, aranyalmát, körtét, ringlót, zöld diót, szilvát, diányét, somot, vörös áfonyát, fekete áfonyát, csipkebogyót, továbbá gombát, zöld és viaszkabot, sárgarépát, petrezselymet, vöröshagymát, zellert, paradicsomot és mézet.

Ajánlatok a gyár igazgatóságához küldendők, egyéb megkeresésekre telefonon vagy levélben a konzervgyár igazgatósága azonnal válaszol.

12-

FELHÍVÁS! Tekintettel a folyton emelkedő szövetárakra, felhívom t. vevőimet, hogy téli ruhaszükségletét saját érdekében már most rendelje meg, mivel munkashiány következtében az őszi idő beálltával nem leszek abban a helyzetben, hogy tömeges rendeléseket idejében elkészíthessek.

4-4 Tisztelettel:
JÓZSA A. urisزابó Rimaszombat.
Katonai cikkek legolcsóbb bevásárlási forrása.

Közgazdaság.

Intézetek gabonabeszerzése. Ismeretes olvasóink előtt alispánunknak azon intézkedése, melyet az intézetek és testületek gabonabeszerzése érdekében tett. Most arról értesülünk, hogy a belügyminiszter 130478. számú távirati rendeletével a közben történt tárgyalások eredményéhez képest megengedte az 1750. számú kormányrendeletnek oly értelmű magyarázatát, hogy olyan intézetek, melyek növénydeik, ápolójuk stb. élelmezéséről háztartászerűen gondoskodnak, az idézett rendelet 5. szakaszában körülírt keretek között saját házi szükségletükre gabonát úgy vásárolhassanak, mint a természeti személyek. Az alispán 13193-916. számú határozatával közölte ezt az alsóbb hatóságok útján az érdekeltekkel s figyelmeztette ezeket arra, hogy a gabonaszükségletüket vagy vásárolják meg vagy pedig jelentsék be igényüket a város illetve község előjáróságánál s ezek útján részesülnek majd ellátásban.

A takarmánycikk forgalmának szabályozása és maximális ára. A kormányrendeletet adott ki a korpa és a takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalombahozásának szabályozásáról, mely forgalombahozatal ezentúl is az e célra létesített szervezet részére van kizárólagosan fentartva. Az öröklendő félnek visszaadható annyi korpa, illetve hulladék, mint amennyit kizárólag saját házi és gazdasági szükségletére őrlési tanúsítvány alapján őröltetett. Az átvett korpa e akis saját állatok takarmányozására használható fel. Saját gazdasági céljaira az ipari vállalat az általa előállított termékekből és hulladékokból csak annyit tarthat vissza, a mennyi fuvarozás céljából tartott állatainak, valamint az e-vel a vállalattal közvetlen kapcsolatban levő gazdaságában tartott állatainak takarmányozására szükséges. A rendelet a következő legmagasabb árakat állapítja meg: Korpa 20 K, kölestakarmányliszt 36 K, köleshéj 16 korona.

Vásári tilalmak. Hasított körmű állatokra Feled, Felsőbalog, Kövi, Sajógömör és Tornalja községekben vásári tilalom van. Ezeket kivül Nagyrőczére sertés felhajtása tilos.

Csikóárverés Rimaszombatban. A lapunk előző számában már bejelentett csikóárverés a rimaszombati lóvásártéren augusztus hó 24-én délelőtt tartatott meg, amelyet a jelenlételben akadályozott főispán megbízásából dr. Fekete Tibor főispáni titkár vezetett. — Az árverés iránt rendkívüli nagy volt az érdeklődés, a vármegye minden részéről voltak jelen érdeklődő gazdák, úgy hogy a vásártéren egy-egy országos vásáron se jön össze a mostani férfiszegény világban több ember. — Az árverés kezd-tén a csikók alacsonyabb árakon kelttek el, de később a nekimelegedett árverelők egy-egy szebb 3-4 hónapos csikó árát 500 koronán felül is hajtották; az eladott csikók

50-1280 kor. között, átlagban 300 koronáért kerültek gazdáik kezére. — A vevők az árverésen figyelmeztetve lettek, hogy mint minden olyan ló, amely a hadtáp körletből érkezik, úgy ezek is rühkórra gyanusak, ezért is ajánlatos azokat legalább is 30 napig más lovaktól elkülönítve, megfigyelés alatt tartani.

A kávé új maximális ára Gömörben. A vármegyei Hivatalos Lap e heti száma közli az alispán rendeletét a kávé új maximális áráról. E szerint szeptember hó 15-ig a Robusta

kávé nagyban 920, kicsiben 10, a Sartos és pörkölt kávé 980, kicsiben 1080, finom kék kávé 1180, kicsiben 1220; a maragogy 1210, kicsiben 1320, a pörkölt kávé 1210, kicsiben 1320, a finom pörkölt kávé 1330, kicsiben 1460 korona.

Szerkesztői üzenet.

P. A. T. Közölni fogjuk, ha rá kerül a sor, bár szép-irodalmi dolgokat most ritkábban adhatunk lapunk kisebb terjedelme miatt.

Árlejtési hirdetmény.

A rimaszombati egy. prot. főgimnázium tápintézete zárt írásbeli árlejtést hirdet a szükséges kenyér, marhahus (juhhus), sertéshus, zsir, szalonna szállítására a jövő iskolai évre. Az ajánlatokat augusztus 30-án délig elfogadja Horváth Zoltán gondnok a szokásos bánatpénzzel, a mely értékpapirban is lehetető.

Hirdetmény.

818. sz. — Alulírott községi előjáróság ezenel közhírré teszi, hogy a Sajógömör község tulajdonát képező „Vámház” elnevezésű

korcsmahelyiség

a hozzátartozó földek és tó használatával együtt folyó évi szeptember hó 24-ikén délután 4 órakor a helyszínen megtartandó nyilvános árverésen 1917. évi január hó 1-től 1920. január hó 1-ig 3 évi időtartamra hasznosbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a körjegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Sajógömör, 1916. aug. 18.

Szabó András, bír.

2-2 Toronyai László, h. körjegyző.

Gubacs eladás.

Liczei erdőmben az idén termett gubacstermést szept. hó 10-én d. e. 10 órakor fogom zárt ajánlat útján eladni. A feltételeket kívánatra megküldöm. — Hisnyai-Heinzelmann Alfréd Licze. (Gömörmegye). 2-2

Takarmány és szalma eladó.

Bátka községben, közvetlenül a Vác-Kassai állam-út mellett fekvő birtokomban, mintegy 600 métermázsza luczerna és löhere, széna és zabosbüköny — továbbá nagyobb mennyiségű őszi- és zabszalma eladó. — A takarmány és szalma kazlakban be rakva ott bármikor megtekinthető és vétel után elszállítható. Esetleg pedig elegendő istálló- és takarmány készítésre alkalmas rakodó is kapható lévén, ott helyben is felhasználható lenne.

Bővebb felvilágosítás szerezhető Rimaszombatban, Thököly Imre-utca 40-ik szám alatt alólírott tulajdonosnál. — Rimaszombat, 1916. aug. 19-én. 2-2 Bornemisza László.

Rimaszombati gépgyár és öntőde

ELFOGAD mindennemű gazdasági és egyéb gépek javítását. Előnyös árban szállít készleten levő benzín- és nyersolajmotorokat, 5-6 cséplőket, kazalozókat és szőlőpréseket, ugyszintén egy használt — teljesen kijavított — 6 HP. Máv. gőzcséplőkészletet. — **ELVÁLLAL** jól berendezett és gépekkel felszerelt asztalos műhelyében mindennemű asztalos munkát. Költségvetéssel készséggel szolgál:

Rimaszombati Keresk. és Közgazdasági Bank Gépgyára.

Gubics eladás.

Alólírott erdőhivatal ez idei gubics-termése, zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen Felső-Balogon f. évi szeptember hó 5-en d. e. 10 órakor fog eladatni. A zárt ajánlatokhoz a megajánlott ár 10%-a készpénzben csatolandó.

A gubics becsáron alól eladatni nem fog.

Eladásra kerül: a balogi alsó- és felső Veres, Pta Peszété, Tamási, Szútor, Gernyő, Dolna, Felsőbalog, Meleghegy és Hájoldal erdők gubics-termése.

Coburg hercegi erdőhivatal.

(Meleghegy, u p. Felső-Balog, via Rimaszombat.)

Utánnnyomás nem díjaztatik.